

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО КОХАННЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

GENDER FEATURES OF IDEAS ABOUT LOVE IN THE YOUTH AGE

У статті розглядається проблема кохання й уявлень про нього в юнацькому віці. Зокрема, у теоретичному аспекті аналізуються відмінності у визначенні терміна «кохання» в психологічній науці та його відмінність від споріднених понять «любов», «закоханість». Розглядаються й порівнюються різні теорії щодо видів кохання та впливу на формування уявлень про нього різних чинників, у тому числі вікових і гендерних. Висунуто припущення, що уявлення про кохання залежать від гендерного типу особистості, зокрема фемінні особистості мають більш емоційні й позитивні уявлення про кохання. На відміну від них, маскуліні особистості раціональніше підходять до стосунків. Тестування показало, що відмінності в уявленнях про кохання в різних гендерних типів дійсно наявні. Фемінні особистості більше схильні до близькості, тобто до кохання-дружби. Пристрасть характерна для фемінних чоловіків, вони більш романтичні. Маскуліні жінки відрізняються холодністю. Успішність у коханні чоловіки оцінюють трохи вище за жінок. У юнацькому віці люди ще досить романтичні, тому вважають, що в коханні має бути більше пристрасності, ніж розрахунку. Також молодь не схильна до самовідданості в коханні, прагне більше брати від кохання, ніж віддавати. Загалом у маскуліних осіб раціональний підхід до кохання домінує над емоційним, особливо в маскуліних жінок.

Молодь показала невисоку готовність до створення сім'ї, особливо фемінні чоловіки й маскуліні жінки. У юнацькому віці досліджані слабо диференціюють поняття кохання і любові. Жінки в основному визначають це як глибокі почуття, пов'язані з підтримкою та взаєморозумінням, так само й чоловіки. Фемінні чоловіки частіше демонструють страх брати на себе відповідальність за стосунки, сприймання кохання як чогось абстрактного. Щасливе кохання в жінок виражається у взаємній повазі, підтримці й прийнятті, розумінні, а в юнаків – підтримці, допомозі та покровительстві. Нещасливе кохання в жінок асоціюється з корисливістю, залежністю, зрадою і відсутністю поваги, а в чоловіків – це неро-

зуміння їх, відсутність свободи і стосунки за розрахунком, що частково підтвердило висунуту гіпотезу.

Ключові слова: закоханість, кохання, любов, маскуліність, фемінність.

In the article, we analyzed the problem of love and representations about it in the youth age. Particularly in the theoretical aspect, we analyzed differences in definition "love", "like", "fall in love" in the psychological science. There were described and analyzed some theories of types of love and influence different factors on making love representations. They are age and gender. We have made hypothesis that love representations depend on gender type. Feminine persons have more positive and emotional representations about love than masculine persons. Unlike masculine persons are more rational in the relationship. The testing revealed differences in love representations between masculine persons and feminine persons. Feminine persons are inclined to close relations, love-friending. The passion is characteristics for feminine men. They are more romantic. Masculine women are cold. Men evaluate success in love higher, than women. In the youth age people are romantic, that's why they think love must have more passion than calculation. Young men haven't got self-denial in love, they tend to take more than give. In general masculine persons have rational approach to love, but not emotional, particularly in the masculine women.

Young people have showed low level of readiness of getting married, particularly masculine women and feminine men. Young people different definition "love", "like" badly. Women define it as deep feelings, support, understanding. Men think so. Feminine men often show afraid to take responsibility on the relationship. They perceive love as abstract category. Women think that the happy love is a respect, support, understanding, adoption. Men think that the happy love is a respect, support, patronage. Unhappy love is associate with self-interest, betrayal, dependence, self-interest in the men. Hypothesis was confirmed partially.

Key words: fall in love, feminine, like, love, masculine.

УДК 159.942

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.12-2.13>

Васюк К.М.

к.психол.н., доцент кафедри психології
Донецький національний університет
імені Василя Стуса

Постановка проблеми. Проблема кохання є, мабуть, найпопулярнішою не тільки в психології, а й у філософії, соціальних науках, філології, мистецтві й навіть у фізіології. Зарахування кохання насамперед до категорії почуттів свідчить про те, що ця проблематика належить до компетенції психології. Передусім ця тема цікава молоді, тому що звертає увагу на етимологію, перебіг у функціонуванні цього почуття, також актуальними є проблеми чинників вибору партнера в коханні. До кінця не в'ясяченим є питання про різновиди кохання й ті

механізми, які сприяють виникненню цього почуття саме до конкретної особистості.

Великою мірою поведінка людини, яка переживає це почуття, залежить від уявлень про нього, той сенс, який вона вкладає в це явище. Це сприяє усвідомленості його переживання, тривалості почуття, адекватності у виборі партнера. Але, на подив, у психологічній науці темі кохання присвячено не дуже багато досліджень, в основному цією проблемою цікавилися філософи й літератори. Особливої актуальності вона набуває в молодому віці, коли найактивніше формується й реалізується це почуття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми емоційно-вольової сфери та почуття кохання розглядали в працях такі видатні науковці, як К.Е. Ізард, Е. Берн, Р. Бернс, В. Альбісетті, Е. Фромм, Р. Стернберг, З. Фрейд, К.Г. Юнг, А. Адлер, а також С.В. Петрушин, Є.П. Ільїн, І.М. Сеченов, Б.Г. Додонов, І.С. Кон, В.К. Вилюнас, Ю.Б. Гіппенрейтер та інші видатні представники психологічної науки.

У психологічній науці, зокрема, в україномовних джерелах прийнято вирізняти два споріднені поняття: «кохання» й «любов». Також низка зарубіжних дослідників (зокрема С. Стернберг) хоча й не використовує окремі назви, але вирізняє різні види любові, що відповідає й українському розподіленню. Тому потрібно розібратися, чим відрізняються ці поняття.

З. Фрейд зводить його та всі його прояви й види до простого, сліпого фізіологічного інстинкту [4]. А. Шопенгауер також уважав це вираженням простого фізіологічного інстинкту, що лише займає всіх ілюзією щастя й робить їх своїм знаряддям. Проте точного визначення такого поняття, як кохання, не існує. Є визначення, що дуже точно підходять у певний момент часу [2].

Феномен любові, властивий тільки людині, розуміється як первинно духовний процес, заснований на глибоких переживаннях (свідомих і несвідомих). У тлумачних, енциклопедичних, філософських і психологічних словниках «любов» визначається через такі поняття, як «почуття», «ставлення», «стан психіки», «прагнення», «потяг», «емоція», «схильність». У всіх визначеннях любові підкреслюється така її характеристика, як спрямованість: деякі поняття, через які визначається любов, самі по собі припускають наявність суб'єкта й об'єкта, у низці визначень спрямованість підкреслюється підрядними конструкціями. Ф. Перлз [5] зазначає, що в основі емоційних реакцій любові й симпатії лежить прагнення до контакту. Будь-який здоровий контакт призводить до розширення сфери стосунків, інтеграції особистості, за допомогою асиміляції збільшує можливості людини.

Досліджуючи світ любові, сучасні філософи розглядають любов у таких значеннях: як соціокультурний феномен (О.А. Отраднова) [2]; універсальний тип соціальних відносин, виражений у дискурсивному акті (Л.А. Шигімагіна) [6]; соціально-філософська категорія, стан, який сполучає духовно-душевні та психофізіологічні характеристики (Г.І. Колесникова) [2]; діяльність у просторі Безмежності (О.О. Уроженко); екзистенціальний атрибут (Н.В. Нікішина, С.В. Омарбекова, А.М. Руденко, В.Ф. Шаповалов); основоположне почуття (І.А. Джидар'ян) [1]; спосіб самореалізації особистості (Р.Б. Сабекія); творчість, духовне роблення,

ідеалізацію, естетичну установку (М.В. Розін); онтологічний принцип (М.В. Базарова, О.В. Васильченко, В.І. Жулай, О.О. Попова, Л.В. П'ятилетова); космологічний принцип (Н.О. Кісельова); етичний принцип (С.П. Євтушенко, К.Ю. Тарновський) тощо [7].

У психології любов розуміється принаймні у двох значеннях: як суб'єктивний феномен внутрішнього світу особистості та як діадичний феномен. Вона розглядається у двох значеннях. У першому значенні являє собою суб'єктивний феномен внутрішнього світу особистості: почуття, що переживається як ставлення до об'єкта любові (К. Платонов), вид емоційного ставлення (В.М. М'ясищев), стан, у якому щастя іншої людини важливіше, ніж власне.

У другому значенні любов становить діадичний феномен – міжособистісні стосунки з коханою людиною (Л.Я. Гозман). У різних теоретичних підходах виділяються різні складники любові: турбота, відповідальність, повага, знання, влада, статус (Т. Кемпер); її види: романтична, харизматична, закоханість, поклоніння, батьківська любов, любов до людини протилежної статі [7].

Отже, у філософській літературі домінує уявлення про любов як про вище почуття, яке вважається найбільш духовним і моральним серед усіх подібних, воно сприяє подальшому духовному розвитку й зростанню особистості, спрямовує її вчинки в позитивне русло. У психології любов трактується також як вид почуття, що належить уже не до категорії моральних, а міжособистісних. Воно характеризується обов'язковою спрямованістю на конкретний об'єкт і тривалістю існування, на відміну від емоцій та емоційних станів. Деякі дослідники вказують, що любов має певні градації й форми вираження, що виражається у відповідній класифікації. Також любов є індикатором конкретного рівня особистісного розвитку.

Є.П. Ільїн розробив класифікацію теорій любові в психології [5].

1. *Біологізаторські теорії.* Орієнтуються на пошук об'єктивно існуючої матеріальної основи любові, на розгляд феномена кохання і любові в контексті еволюції тваринного світу.

2. *Біхевіористський і необіхевіористський підхід.* Ігнорують суб'єкт-суб'єктну природу близьких взаємин, не враховують вплив соціального контексту, моделі кохання, розроблені в рамках цього підходу відповідають американській культурі взаємин

3. *Психодинамічні теорії любові.* В історичному плані вперше зробили любов предметом психологічного аналізу, висвітили вплив переживання дитинства й батьків на формування здатності кохати і бути коханим, виділили несвідомий компонент любові, розробили методи психотерапії в галузі психології любові.

4. *Гештальт-теорії*. Переважно орієнтовані на вирішення проблем клієнта у сфері партнерських взаємин і не мають розвиненої теоретичної моделі любові.

5. *Когнітивні теорії*. Добре пояснюють феномени сприйняття партнера, формування першого враження, зміни в сприйнятті себе та партнера. Описують вплив когнітивних стилів на формування близьких взаємин із людиною.

6. *Соціально-психологічні теорії любові*. Акцентують увагу на типах і стадіях любові, в основному залишаються суто формальними.

7. *Гуманістичні теорії кохання*. Орієнтовані на людину, вірять у його можливості, однак мають часто гіпотетичний характер, спираються на піраміду потреб А. Маслоу.

У різних психологічних підходах обґрунтовуються такі види любові: романтична, симпатія, батьківська, безглузда, пристрасна, досконала, дружня, педагогічна тощо. Також виділяються різні складники любові до людини іншої статі: елементи фізіологічного збудження й когнітивної атрибуції (Е. Бершид); романтична прихильність, турбота й секс (Ф. Шейвер); повага, позитивні почуття в ставленні до партнера, еротичні почуття, потреба в позитивному ставленні з боку партнера, почуття близькості, інтимності, почуття ворожості (Р. Хаттісс); сильний сексуальний інтерес, повага й захоплення, дружба й товаришування, прихильність і самопожертва (Р. Шорт); почуття прихильності, турбота, інтимність (З. Рубін); інтимність, пристрасність, рішення/зобов'язання (Р. Стернберг) [8].

Е. Фромм у праці «Мистецтво любити» подає класифікацію видів любові, найпоширенішу в сучасній психологічній думці. Любов поділяється на такі типи [3].

Братська любов – виникає до братів, сестер, друзів, виражається в стійкій прив'язаності, почутті поваги, емоційному комфорті від спілкування, але водночас не відрізняється особливою емоційністю.

Батьківська любов – виникає в стосунках між батьками і дітьми, а також між бабусями-дідусями й онуками, тобто це почуття між представниками різних поколінь у родині. До речі, може виникати й між нерідними людьми. Є вираженням інстинкту продовження роду. Іноді за відсутності належного об'єкта може спрямовуватися навіть на тварин.

Еротичне кохання є одним із найемоційніших видів любові, особливо наявне на перших етапах, тобто в стані закоханості. При цьому партнер ідеалізується під впливом гормонів і спровокованих ними сильних відчуттів. Часто супроводжується сильним статевим потягом, некритичністю поведінки, ревнощами, навіть конфліктами, але швидко минає.

Любов до самого себе, або нарцисична любов. Є досить своєрідною формою любові,

яка не містить елементу прив'язаності, часто називається егоїстичною, але необхідна для формування адекватної самооцінки, почуття самоповаги, у тому числі й здорового, позитивного ставлення до себе, що сприяє впевненості в собі.

Любов до Бога належить до категорії моральних почуттів. Має абстрактний об'єкт, базується повністю на світоглядних переконаннях людини, включає сильну прив'язаність, але без почуття закоханості, також містить компоненти самозречення, потреби в самореалізації. Притаманна високодуховним особистостям.

Постановка завдання. У дослідженні ми намагалися визначити індивідуально-психологічні особливості уявлень про кохання в молоді залежно від гендерного типу (маскулінного або фемінного), проаналізувати достовірність суспільних міфів про те, що фемінні особистості мають більш позитивні, емоційні, романтичні уявлення про кохання, ніж маскулінні особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як основну теорію ми використовували теорію тріади кохання Р. Стернберга, яка виявляє схильність людини до переживання кохання в трьох аспектах: близькість, пристрасність або обов'язок, що формує, відповідно, певні уявлення про кохання загалом [8].

У зв'язку з тим що дослідження стосувалося молоді, нами задіяні в основному студенти 1–4 курсів Донецького національного університету імені Василя Стуса в кількості 68 осіб, із них 37 дівчат і 31 юнак у віці від 17 до 22 років. Обрані студенти об'єднані в чотири діагностичні групи. Основними критеріями були стать і маскулінність-фемінність. Так ми отримали групу маскулінних дівчат у кількості 9 осіб, групу фемінних дівчат у кількості 28 осіб, групу маскулінних чоловіків у кількості 14 осіб і групу фемінних чоловіків у кількості 17 осіб.

Відповідно до мети й завдань, ми використовували такі методи: теоретичний аналіз літератури з проблеми кохання та любовних стосунків, систематизація цих підходів; емпіричні: тестування за допомогою тестових опитувальників і проєктивних тестів: «Опитувальник тріади кохання» Р. Стернберга, ACL-шкала статево-рольова шкала А.В. Neilbrun, методика «Установки на любов і секс» («Кольори кохання») Хедрікса й Хендрікса, методика самооцінки задоволеності романтичними взаєминами К. Фейлі в адаптації Т. Дяченко, тест «Незакінчені речення» в модифікації Д. Еткінда, **тест «Намалюй кохання» С.В. Петрушина**; методи обробки даних: виявлення достовірності досліджуваних параметрів за допомогою Н-критерію Краскела-Уоліса.

За результатами виявилось, що середні показники за трьома видами кохання з тріади Стернберга показали наявність відміннос-

тей. Зокрема, до близькості, тобто до кохання-дружби, більше схильні фемінні жінки, так само як і фемінні чоловіки, а от особи з маскулінністю досить холодні в цьому стосунку. Пристрасть більше характерна для фемінних чоловіків. Відповідно, вони й більш романтичні в проявах кохання. Найбільшою холодністю відрізняються маскулінні жінки, а от маскулінні чоловіки, навпаки, мають високий показник за цим параметром. Почуття обов'язку однаковою мірою притаманне всім, крім маскулінних жінок. Вони взагалі менше схильні до емоційної прив'язаності. А от найбільш чутливими за всіма параметрами вийшли фемінні чоловіки. Загалом пристрасне кохання цінують менш за все, більшою мірою вираженим є кохання-дружба.

Таблиця 1

Результати діагностики за методикою Стернберга (середні арифметичні показники)

	Фемінні чоловіки	Маскулінні чоловіки	Фемінні жінки	Маскулінні жінки
Близькість	6,43	5,78	6,74	5,5
Пристрасть	6,14	6,18	5,79	4,8
Обов'язок	6,5	6,3	6,4	5,2

Статистичний аналіз достовірності відмінностей між групами здійснювався за допомогою Н-критерію Краскела-Уоліса. У результаті показник $H_{кр.} = 41,5$, при тому що $H_{емп}$ на рівні статистичної значущості $P \geq 0,05 = 7,815$, а на вищому рівні статичної значущості $P \geq 0,01 = 11,345$. Оскільки наш показник значно перевищує критичні, то робимо висновок, що всередині груп відмінності між показниками достовірні на найвищому рівні статистичної значущості.

Результати за методикою «Установки на любов і секс» («Кольори кохання») Хедрікса й Хендрікса, що діагностує ступінь довірливості у взаєминах, показали, що середнє арифметичне в маскулінних жінок становить 146,3 бала, тоді як у маскулінних чоловіків – 145,8 бала. Фемінні жінки мають середнє 152,3 бала, а фемінні чоловіки – 146,3 бала. Це свідчить про те, що максимально недовірливими виявляються фемінні жінки, а інші гендерні ролі мають приблизно однакову вираженість цього показника. Отже, рівень довіри в стосунках залежить не від гендерної чи статевої належності, а від особистого досвіду. Н-критерій Краскела-Уоліса показав, що показники відрізняються між собою на рівні статистичної значущості $P \geq 0,01$ за всіма шкалами.

Також ми проводили опитування студентів за методикою самооцінки задоволеності романтичними відносинами К. Фейлі в адаптації Т. Дяченко. Ця методика діагностує самооцінку за параметрами: успішність у коханні, бажання тривалих стосунків, перевага почуттів над розрахунком, можливість пробачити зраду, здатність до самозречення, самопожертви, бажання тривалих стосунків із одним партнером або наявність багатьох партнерів, різноманітні стосунки, поєднання кохання і дружби, готовність миритися з недоліками коханої людини, готовність до створення сім'ї з коханою людиною.

Таблиця 2

Середні арифметичні показники за методикою Фейлі в адаптації Т. Дяченко

	Фемінні чоловіки	Маскулінні чоловіки	Фемінні жінки	Маскулінні жінки
Успішність	4,07	4,05	3,24	4,05
Тривалість	4,45	4,77	4,99	4,87
Розрахунок	4,31	4,7	4,77	3,98
Зрада	2,91	2,7	2,03	2,7
Самозречення	3,95	3,76	3,5	2,93
1 партнер	1,95	1,53	1,06	1,71
Кохання-дружба	3,58	3,82	4,07	4,51
Примирення з недоліками	4,29	4,18	4,47	3,49
Готовність до сімейного життя	2,36	3,18	3,36	2,9

Результати діагностики за методикою показали, що показники методики мають певні гендерні відмінності. Так, успішність у коханні чоловіки оцінюють трохи вище за жінок. Найгірше її оцінюють фемінні дівчата. Але загалом сам показник вищий за середній, виходячи з того, що максимальний бал 6,5. Також тривалі стосунки теж прагнуть мати більшість респондентів.

Також у юнацькому віці люди ще досить романтичні, тому вважають, що в коханні має бути більше пристрасі, ніж розрахунку, але маскулінні дівчата більш практичні в цьому питанні й тому мають тут нижчі показники, ніж решта. Молодь важко пробачає зраду, особливо це проявляється у фемінних дівчат. Також вона не схильна до самозречення, особливо маскулінні дівчата.

Кохання і дружбу більше схильні поєднувати жінки, особливо маскулінні. Для них партнер не просто об'єкт пристрасі, а й друг, порадник, але вони водночас і більш категоричні, не хочуть миритися з недоліками

іншої людини. Але загалом студенти показали невисоку готовність до створення сім'ї, особливо фемінні чоловіки й маскулінні жінки: перші, вірогідно, через небажання брати на себе ранні зобов'язання з утримання родини, а дівчата через те, що сімейні стосунки ускладнюють професійну реалізацію. Для більш диференційованої оцінки уявлень про кохання в досліджуваних ми здійснили діагностику ще за двома, уже проєктивними, методиками.

Результати методики показали, що в юнацькому віці досліджувані слабо диференціюють поняття кохання і любові. Для них практично тотожні речі. Жінки в основному визначають це як глибокі почуття, пов'язані з підтримкою та взаєморозумінням, так само й чоловіки асоціюють його з теплими почуттями. Також у поняття «кохання» включають поняття «хімія» або вибуху гормонів, прагнення бути разом, довіру, вірність, самопожертву, розуміння. Також підкреслюється стимулювальний ефект кохання.

Отже, у понятті «кохання» можна виділити низку категорій, які вкладаються в його зміст:

1. Довіра й підтримка, тобто кохання – це спосіб скласти довірливі й надійні стосунки.
2. Описові характеристики, тобто почуття, прагнення бути разом, прив'язаність.
3. Стимулювальна характеристика – коли кохання сприймається як джерело енергії й дій людини.
4. Моральні категорії – вірність, взаєморозуміння, повага, самопожертва, духовне єднання.

Поняття любові взагалі відрізняється мало в чому, воно включає ті самі категорії. Лише 11% дівчат і 3% хлопців проводять між ними диференціацію. Показово, що майже 85% маскулінних чоловіків зображають на малюнках пару, тобто вони виражають більшу готовність до реальних стосунків, створення сім'ї, тоді як фемінні чоловіки частіше зображають прості абстрактні сердечка, символ при цьому наявний частіше один, не в парі. Непрямо це може свідчити про їхній страх брати на себе відповідальність за стосунки, неготовність створювати сім'ю.

У вибірці дівчат спостерігалися тенденції до більш деталізованих зображень, використання кольорів у малюнках, що свідчить про більш творчий підхід до справи й розвинену уяву. Щасливе кохання в жінок виражається у взаємній повазі, підтримці та прийнятті, розумінні, а в юнаків – підтримці, допомозі й покровительстві. Загалом чоловікам притаманний більше покровительственный тон у стосунках. Нещасливе кохання в жінок асоціюється з користю, залежністю, зрадою й відсутністю поваги. Це жінок травмує найбільше.

А в чоловіків це нерозуміння їх, відсутність свободи і стосунки за розрахунком.

Висновки з проведеного дослідження.

У юнацькому віці досліджувані слабо диференціюють поняття кохання і любові. Жінки в основному визначають це як глибокі почуття, пов'язані з підтримкою та взаєморозумінням, так само й чоловіки асоціюють його з теплими почуттями. Фемінні чоловіки частіше демонструють страх брати на себе відповідальність за стосунки, неготовність створювати сім'ю, сприймання кохання як чогось абстрактного, а не конкретних стосунків. Приблизно половина опитаних не має досвіду в стосунках. Так само не залежить від статі й прогноз у коханні. Одні вважають, що воно з часом зіцнюється, а інші – що згасає або трансформується в більш спокійні форми привязаності.

Отже, гіпотеза, висунута на початку дослідження, підтвердилася частково. У представників різного гендерного типу немає відмінностей щодо позитивного чи негативного сприйняття кохання. Але відмінності спостерігаються в готовності до формування стосунків (фемінні дівчата й маскулінні хлопці), у схильності до переживання різних видів кохання та конкретності образів. Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні особливостей уявлень про кохання в андрогінних особистостей, які не представлені в дослідженні, визначенні чинників, що впливають на формування уявлень про кохання, вираження цих уявлень у конкретних вчинках особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Большой психологический словарь / под ред. Б.Г. Мещерякова, Москва : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 759 с.
2. Ваксютенко П.С. Поняття «кохання» в психології: його види та класифікації. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2012. Вип. 10. С. 229–237.
3. Гриньова О.М. Теоретичні аспекти вивчення кохання особистості на етапах дорослішання. *Молодий вчений*. 2016. Вип. 12 (39). С. 236–238.
4. Екимчик О.А. Когнитивный и эмоциональный и компоненты любви у людей разного возраста : автореф. дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.1. Москва, 2009. 28 с.
5. Ильин Е.П. Психология любви. Санкт-Петербург : Питер, 2013. 560 с.
6. Отчич С.В. Психология любви та диференціація понять «кохання» та «закоханість». *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2014. № 2. С. 138–141.
7. Отчич С.В. Гендерні аспекти переконань щодо кохання. *Psychological journal*. 2016. Vol. 5. Issue 7. С. 130–144.
8. Стернберг Р. Трехкомпонентная теория любви. URL: <http://metalove.ru/trehkomponentnaya-teoriya-lyubvi.html> (дата звернення: 02.03.2020).